

GENTSE MEMORIEDAGEN

(Eerste aflevering van een nieuwe serie)

Tijdens een bezoek aan de Bibliotheek van de Koninklijke Bond van Oostvlaamse Volkskundigen, was de bibliothecaris, Arnold Eloy, in een oude kast aan het snuffelen op zoek naar stof voor mijn boek in voorbereiding, Wijnberoepen in het Oude Gent, dat door de uitgeverij Stichting Mens en Cultuur eind 1994 zal worden gepubliceerd. Ik was aangenaam verrast toen hij een boek volgekleefd met oude kranteknipsels voor de dag haalde. Het boek bleek een geschenk aan de bibliotheek te zijn van een zekere heer J. Rouquart, een geschenk dat moet gedateerd worden na 1962 omdat er een stickertje van het millennium van Ieper in aangebracht is. Het kleefboek bevat een verzameling Gentse wetenswaardigheden, geklasseerd op kalenderdag. Er is stof voorradig om aan ieder nummer van ons tijdschrift, gedurende ongeveer 10 jaargangen, een kort vast rubriekje mee te geven. Elke eeuw wordt vertegenwoordigd en de onderwerpen zijn zeer uiteenlopend. Af en toe is een lichte bewerking of toelichting nodig, maar daarvoor zorg ik wel. De auteur van de kranteknipsels is voorlopig onbekend. Misschien dat een van onze leden-speurneuzen hem een of andere dag ontdekt? Het doet er ook weinig toe want bij gebrek aan zijn bronvermeldingen raad ik aan om "kritisch" te lezen. Ook dat heeft zijn waarde want ik ben er zeker van dat in de rubriek "vraag en antwoord" of "lezers schrijven ons" beslist onjuistheden aan kaak zullen worden gesteld en dat er ideeënuitswisselingen zullen plaatsvinden. De kranteknipsels zullen regelmatig ons geheugen weer doen werken, reacties losweken en onderwerpen uit de vergeethoek halen. Niets dan positiefs voor ons tijdschrift dus. En nu voor de dag ermee.

1 januari 1806

De kinderen schrijven vol fierheid op hun nieuwjaarsbrief "1 januari 1806". Het is de eerste maal dat de Gentse kleuters opnieuw de Gregoriaanse kalender mogen gebruiken, want sedert de bezetting van de stad door de Fransen was de hatelijke Republikeinse kalender opgedrongen. De dag voordien moest men zijn brieven nog dagtekenen als volgt: "10 nivose jaar XIV" (31 december 1805).

(De republikeinse kalender begon zijn tijdrekening op 22 september 1792, de dag dat de Franse Republiek was uitgeroepen. Bij ons werd de kalender in 1795 in gebruik genomen.)

1 januari 1667

De eerste Gentse krant wordt uitgegeven. Vandaag verschijnt immers het eerste nummer van de "Ghentsche Post-Tydinghen, ghedruckt te Ghent by

Maximiliaen Graet in de Breydelsteeghe, inden Enghel".

(De Breydelsteeghe was het gedeelte van de huidige Jan Breydelstraat tussen het Appelbrugparkje en de Burgstraat. In 1721 luidt het nog "inde breydelsteke ende daer voor teecken uytsteeckt den Enghel") (*KERCK-HAERT N., Oude Oostvlaamse herbergnamen, Gent, 1980, p. 79*)

1 januari 1349

Moedige schepenen! De Gentenaars moeten genade gaan afsmeaken bij hun graaf, maar de schepenen voelen daar zelf weinig voor. Liever dan hun kat te sturen zenden zij 16 broeders, uit de vier bedelorden uitgekozen, naar Male om er de onderhandelingen te leiden en genade voor de stad te vragen.

(In oorlogstijd legden alle kloosters van de stad zichzelf als het ware een vrijwillige oorlogsbelasting op die soms opliep tot zeer hoge sommen (*HUYTTENS J., Recherches sur les corporations Gantoises des tisserands et des foulons, Gand, 1861, p. 94*).

Sommen in 1345 betaald door de grootste abdijen en kloosters:

De abdij van Sint-Pieters	12000 Vlaamse groten
De abdij van Sint-Baafs	12000 Vlaamse groten
Het klooster van Baudelo	14400 Vlaamse groten
Het klooster van Drongen	4800 Vlaamse groten
De abt van Sint-Pieters	24000 Vlaamse groten
De abt van Sint-Baafs	12000 Vlaamse groten
De abt van Baudelo	4800 Vlaamse groten
De abt van Drongen	2400 Vlaamse groten
De abdis van de Bijloke	3600 Vlaamse groten
enz...	

(Enkel de vier biddende orden, te weten, de Predikheren of Dominicanen, de Karmelieten, de Augustijnen en de Minderbroeders of Franciscanen, die als bedelorden de gelofte van armoede hadden afgelegd, leverden geen financiële bijdrage. Als tegenprestatie stelden zij hun leven op het spel door, uitgerust met mobiele altaren, met de Gentse milities mee ten strijde te trekken. Zij verleenden hun stadsgenoten godsdienstige bijstand onderweg en op het slagveld en bidden voortdurend voor een succesvolle militaire operatie en een behouden thuiskomst.) (*DE BUCK R., Wijnberopen in het oude Gent, in voorbereiding*)

2 januari 1709

Prins Eugenius van Savoye en de Engelse generaal Marlborough omsingelen sedert weken de stad Gent, voornaamste bolwerk van Lodewijk XIV in Vlaanderen, maar op 2 januari, op het ogenblik dat een moorddadige beschieting dreigt, ontruimt het 14000 man sterke Franse garnizoen, onder

bevel van graaf de la Mothe, de stad, zonder zelfs maar één enkel schot te lossen. De la Mothe moet met een vernederende ongenade zijn roemloze vlucht betalen, doch te Gent heerst er een vreugde zonder weerga, want de stad was op het nippertje aan grote verwoestingen ontsnapt.

(Het jaar voordien, op 5 juli 1708, was Gent bezet door Lodewijk XIV zonder slag of stoot. Voor die bezetting was zijn leger gekazerneerd te Lovendegem. Voor de bezetting verbleven Eugenius van Savoye en Marlborough in het Prinsenhof te Gent: "...ten tijde dat het fransch legher was liggende tot lovendeghem ten jare 1708 alswanneer datter drij stucken wijn (623 liter) voor present vereert werden, item aen den hertogh van marlborough syne hoogheyt den prince eugene van savoyen van de keyserlicken envoye den baron heems in het prinsenhof ghelogeert zijnde..." (*SAG R 156/25 Nr. 4, dd. 26-4-1714*)

2 januari 1827

De troonzaal van ons stadhuis wordt voor de eerste maal met gas verlicht, naar aanleiding van een "redoute".
(een redoute is een gemaskerd bal.)

2 januari 1808

Het jaar wordt maar triestig ingezet te Gent, want op 2 januari spreekt de rechtbank talrijke veroordelingen uit, gaande van een tot twee jaar gevangenisstraf. De veroordeelden waren personen die jonge familieleden bij hen thuis hadden verscholen teneinde aan de gehate conscriptie te ontkomen. (de conscriptie was in de Napoleontische tijd de inschrijving en loting voor de militaire dienst. Door middel van loting werd jaarlijks het benodigde contingent uit het bestand van alle ingeschrevenen voor de dienstplicht aangeduid. Het systeem werd in 1798 in België ingevoerd) (*VOLMULLER H., Nijhoffs geschiedenislexicon Nederland en België, s'Gravenhage-Antwerpen, 1981, p. 131*)

2 januari 1831

De herinrichting van de Burgerwacht wordt met plakbrieven officieel aangekondigd: voortaan zullen de gehuwde, ongehuwde mannen en weduwnaars in drie categorieën worden ingedeeld, waarvan enkel de eerste categorie, de ongehuwde mannen en kinderloze weduwnaars tussen 21 en 35 jaar, in geval van "dreygend gevaer" zal worden opgeroepen.

3 januari 1338

De breuk tussen Gent en Lodewijk van Nevers is zich aan het voltrekken. Jacob van Artevelde heeft het roer in handen genomen. Op 3 januari 1338 wordt een revolutionair bestuur met vijf kapiteins verkozen. Jacob van

Artevelde, hoofdman van de Sint-Jansparochie, verkrijgt hierdoor de algemene directie van de stad: "tbeleet van der stede".

(De vier andere leiders waren Willem van Vaernewijc, Gelnoot van Lens, Willem van Huse en Pieter van den Hovene) (*VAN WERVEKE H., Jacob van Artevelde, Den Haag, 1982, p. 39*)

3 januari 1668

Het Hof van Ravestein, een der grootste herenhuizen van de stad, gelegen in Onderbergen, rechtover het klooster van de Predikheren, wordt door de erfgenamen van Pierre della Faille verkocht voor de som van 19500 gulden. (780'000 Vlaamse groten)

3 januari 1785

Eerste opvoering te Gent van "Le mariage de Figaro" van Beaumarchais. Het stuk oogst een geweldige bijval en er zijn dagen dat de mensen reeds voor de ingang van de schouwburg aanschuiven om 12 u. alhoewel de vertoning pas om half zes aanvangt.

(In 1548 kreeg de Sint-Sebastiaansgilde van de stad het stuk grond, genoemd Koutervest, aan de overzijde van de Ketelvest. De gilde bouwde rechts naast haar hof op de Kouter een schouwburg. Het Hof van Sint-Sebastiaan stond rechts naast de Hoofdwacht) (*LIEVEVROUW-COOPMAN, Gents Woordenboek, Deel 3, Gent, 1974, p. 1285*)

Ronald DE BUCK
